

УДК 632.9:591.5

© 2014 Ж. І. Береженко¹*Державна фітосанітарна інспекція Харківської області***ТРОФІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ЛИСТОГРИЗІВ З РЯДУ ЛУСКОКРИЛІ (LEPIDOPTERA) У ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

Береженко Ж. І. Трофічні зв'язки листогризів з ряду лускокрилі (Lepidoptera) у полезахисних лісових смугах лівобережного Лісостепу України. У полезахисних лісових смугах Харківської та Полтавської областей визначено 30 видів комах-листогризів із семи родин ряду Лускокрилі (Lepidoptera). Домінували листовійки (Tortricidae) та п'ядуни (Geometridae) (13 та 11 видів). Види комах із поширеністю понад 10 % становили 13 % від усіх виявлених видів, із поширеністю від 3,5 до 8,5 % — 17 % від усіх виявлених видів. Поширеність решти 21 виду становила менше 1 %. Поодинокі траплялися (поширеність — 0,01 %) види, які понад 30 років тому були масовими, зокрема непарний шовкопряд, золотозуб, кільчастий шовкопряд, зелена дубова листовійка, а також монофаги дуба — палева листовійка та вогнівка-акробат. Комахи-листогризи живилися листям дерев і чагарників 19 родів 12 родин. На дубі живилися всі 30 виявлених видів комах, на рослинах родини Betulaceae — 22 види, на рослинах родини Salicaceae — 17 видів комах. Лише на дубі траплялися 4 види — зелена дубова листовійка, палева листовійка, вогнівка-акробат та п'ядун-обдирало сірий. Найменша кількість видів комах-листогризів живилася на маслинці вузьколистій, шовковиці та горіху волоському. 8 назв.

Ключові слова: полезахисні лісові смуги, комахи-листогризи, поширеність, трофічні зв'язки.

Вступ. Трофічні зв'язки комах-фітофагів класифікують зазвичай стосовно життєвих форм рослин, їхніх частин, а також за широтою кормової спеціалізації [5]. Видовий склад деревних і чагарникових порід полезахисних лісових смуг зазвичай різноманітний, що сприяє підвищенню стійкості цих насаджень до шкідливих комах [7]. Водночас тепловий і світловий режим у цих насадженнях є сприятливим для успішного розвитку багатьох комах-фітофагів. Листя дерев і кущів у полезахисних смугах пошкоджують личинки представників рядів Lepidoptera, Hymenoptera, Coleoptera, а також імаго деяких жуків під час додаткового живлення (зокрема Scarabaeidae з родів *Melolontha*) [7, 8].

Дослідженню шкідливих комах полезахисних смуг у регіоні наших досліджень приділяли увагу у перші роки їх створення [8]. Комах-листогризів у 40-річних дубових полезахисних смугах навчально-дослідного господарства ХНАУ (тоді ХДАУ) вивчали на початку 90-х років [3], причому приділяли увагу лише видам-домінантам — зеленій дубовій листовійці (*Tortrix viridana* L.) та непарному шовкопряду (*Lymantria dispar* L.). Наші дослідження попередніх років [2] показали, що у видовому складі шкідливих комах поряд із листогризами зростає роль мінерів листя, а серед листогризів домінують листовійки та п'ядуни поліфаги. У ясеневих полезахисних смугах було виявлено ясеневих пильщиків — чорного (*Tomostethus nigrinus* F.) й білокрапкового (*Macrophya*

¹ Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор В.Л. Мешкова

(=*Pseudomacrophya punctum-album* L.), а також американського білого метелика (*Hyphantria cunea*) [6].

Метою цієї роботи було визначення особливостей поширення лускокрилих комах-листогризів на різних кормових породах у полезахисних лісових смугах Лівобережного Лісостепу України.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження було проведено у полезахисних смугах різної конструкції та породного складу у Полтавській та Харківській областях у 2012–2014 рр. Видовий склад комах визначали за матеріалами зборів, причому імаго виловлювали ручним збором та за допомогою світлових пасток. Гусениць збирали та догодували до лялечки або імаго (залежно від виду) листям тієї породи, на якій їх було виявлено. Поширеність особин окремих видів комах у насадженнях визначали як частку облікових гілок із наявністю типових пошкоджень [4].

Статистичну обробку результатів досліджень проводили методами описової статистики [1] з використанням комп'ютерних програм Microsoft Excel.

Результати досліджень. Під час обстеження полезахисних лісових смуг Харківської та Полтавської областей нами було визначено 30 видів комах-листогризів із ряду Лускокрили (Lepidoptera) (табл. 1).

1. Поширеність лускокрилих листогризів у полезахисних лісових смугах

Латинська назва	Українська назва	Поширеність, %
1	2	3
Родина Tortricidae – Листовійки		
<i>Acleris variegana</i> (Den. & Schiff., 1775)	Листовійка плодова різнокольорова	0,2
<i>Aleimma loefflingiana</i> (L., 1758)	Листовійка палева	0,01
<i>Archips crataegana</i> (Hbn, 1799)	Листовійка глодова	18,5
<i>Archips podana</i> (Scop., 1763)	Листовійка всеїдна	0,2
<i>Archips rosana</i> (L., 1758)	Листовійка розанова	0,3
<i>Archips xylosteanus</i> (L., 1758)	Листовійка строкато-золотиста	12,5
<i>Choristoneura diversana</i> (Hbn, 1787)	Листовійка димчаста	0,1
<i>Choristoneura sorbiana</i> (Hbn., 1799)	Листовійка-товстунка горобинова	0,2
<i>Pandemis corylana</i> (F., 1794)	Листовійка кривовуса ліщинова	0,2
<i>Pandemis heparana</i> (Den. & Schiff., 1775)	Листовійка кривовуса вербова	0,1
<i>Ptycholoma lecheana</i> (L., 1758)	Листовійка свинцево-смугаста	8,5
<i>Syndemis musculana</i> (Hbn, 1799)	Листовійка оманлива	0,05
<i>Tortrix viridana</i> (L., 1758)	Листовійка зелена дубова	0,01
Родина Pyralidae – Вогнівки		
<i>Acrobasis consociella</i> (Hbn, 1813)	Вогнівка-акробат	0,01
Родина Geometridae – П'ядуни		
<i>Apocheima hispidaria</i> (Den. & Schiff., 1775).	П'ядун-шовкопряд жовтовусий	0,1
<i>Biston betularia</i> (L., 1758)	П'ядун березовий	0,1
<i>Biston strataria</i> (Hufnagel, 1767)	П'ядун-шовкопряд тополевий	0,1
<i>Lycia hirtaria</i> (Cl., 1759)	П'ядун-шовкопряд буро-смугастий	3,5
<i>Ennomos alniaria</i> (L., 1758)	П'ядун вільховий	0,1
<i>Ennomos autumnaria</i> (Werneburg, 1859)	П'ядун осінній	0,1
<i>Ennomos quercinaria</i> (Hufnagel, 1767)	П'ядун кутокрилий дубовий	0,1

Продовження таблиці 1

1	2	3
<i>Agriopsis marginaria</i> (F., 1756)	П'ядун-обдирало облямівковий	0,5
<i>Agriopsis leucophaearia</i> (Den. & Schiff., 1775)	П'ядун-обдирало сірий	10,5
<i>Erannis defoliaria</i> (Cl., 1759)	П'ядун-обдирало звичайний	6,5
<i>Operophtera brumata</i> (L., 1758)	П'ядун зимовий	10,5
Родина Noctuidae – Совки		
<i>Cosmia trapezina</i> (L., 1758)	Совка трапезина	8,5
Родина Lasiocampidae – Коконопряди		
<i>Malacosoma neustria</i> (L., 1758)	Кільчастий шовкопряд	0,01
Родина Lymantriidae – Хвилівки		
<i>Euproctis chryorrhoea</i> (L., 1758)	Золотогуз	0,01
<i>Lymantria dispar</i> (L., 1758)	Непарний шовкопряд	0,01
Родина Arctiidae – Ведмедиці		
<i>Hyphantria cunea</i> (Drury, 1773)	Американський білий метелик	3,5

Лускокрилі були представлені сьома родинами, серед яких домінували листовійки (Tortricidae) та п'ядуни (Geometridae) (13 та 11 видів, або 43,3 та 36,7 % від усіх визначених видів). Хвилівки (Lymantriidae) були представлені двома видами (6,7 %), а родини вогнівки (Pyralidae), совки (Noctuidae), коконопряди (Lasiocampidae) та ведмедиці (Arctiidae) — одним видом кожна.

За середньою поширеністю в обстежених полезахисних лісових смугах домінувала глодова листовійка (*Archips crataegana* (Hbn, 1799)), яку було виявлено на 18,5 % обстежених дерев. Друге місце посідала листовійка строкато-золотиста (*Archips xylosteanus* (L., 1758)) — 12,5 %. Поширеність п'ядуна зимового (*Operophtera brumata* L., 1758) та п'ядуна-обдирала сірого (*Agriopsis leucophaearia* (Den. & Schiff., 1775)) становила 10,5 %. Дещо меншою була поширеність листовійки свинцево-смугастої (*Ptycholoma lecheana* (L., 1758)) та совки трапезини (*Cosmia trapezina* (L., 1758)) — по 8,5 %, а також п'ядуна-обдирала звичайного (*Erannis defoliaria* Cl., 1759) — 6,5 %. Поширеність п'ядуна-шовкопрядя буро-смугастого (*Lycia hirtaria* Cl., 1759) та американського білого метелика (*Hyphantria cunea* (Drury, 1773)) становила 3,5 %.

Загалом види комах із поширеність понад 10 % становили 13 % від усіх виявлених видів, із поширеністю від 3,5 до 8,5 % — 17 % від усіх виявлених видів. Поширеність решти 21 виду становила менше 1 % (рис. 1).

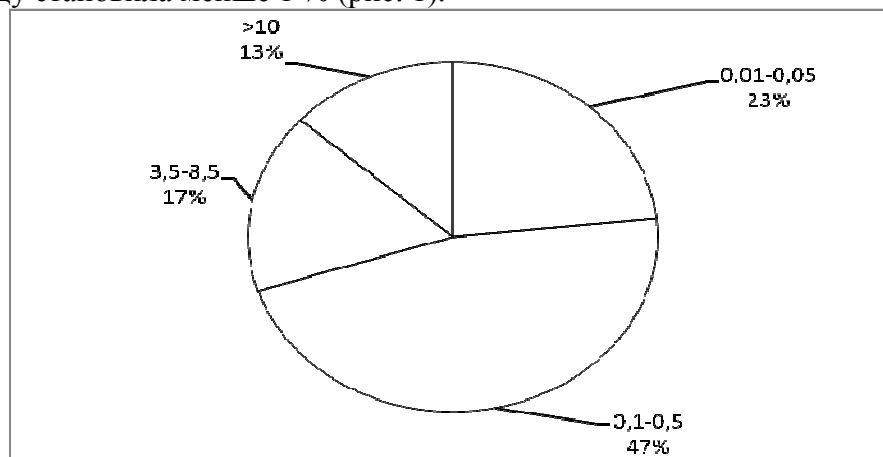

Рис. 1. Розподіл видів комах-листогризів за частотою виявлення (верхнє значення — діапазон частоти виявлення; нижнє — частка видів комах)

Поодинокі траплялися (поширеність — 0,01 %) види, які понад 30 років тому були масовими, зокрема непарний шовкопряд (*Lymantria dispar* (L., 1758)), золотозуб (*Euproctis chrysorrhoea* (L., 1758)), кільчастий шовкопряд (*Malacosoma neustria* (L., 1758)), зелена дубова листовійка (*Tortrix viridana* (L., 1758)), а також такі монофаги дуба (*Quercus robur* L.) як палева листовійка (*Aleimma loefflingiana* (L., 1758)) та вогнівка-акробат (*Acrobasis consociella* (Hbn, 1813)).

Зазначені види комах живилися листям дерев і чагарників із 19 родів 12 родин. Родина Rosaceae була представлена родами — *Pyrus*, *Prunus* і *Crataegus*, родина Betulaceae — родами *Alnus*, *Betula* та *Corylus*, родина Salicaceae — родами *Populus* і *Salix*, родина Leguminosae — родами *Caragana* та *Robinia*. Решта 8 родин (Elaeagnaceae, Fagaceae, Juglandaceae, Malvaceae, Moraceae, Oleaceae, Sapindaceae та Ulmaceae) були представлені по одному роду кожна (*Elaeagnus*, *Quercus*, *Juglans*, *Tilia*, *Morus*, *Fraxinus*, *Acer* та *Ulmus*).

Усі виявлені види комах-листогризів виявлялися на дубі — представнику родини Fagaceae (рис. 2). Друге місце за приналежністю для листогризів посідали види родини Betulaceae, на яких живилися 22 види комах. На видах родини Salicaceae живилися 17 видів комах.

Найменша кількість комах-листогризів живилася на маслинці вузьколистій (*Elaeagnus angustifolia* L.) (2 види — *Acleris variegana* та *Archips rosana*), шовковиці (*Morus* sp.) (3 види — *Archips podana*, *Archips rosana* та *Hyphantria cunea*), горіху волоському (*Juglans regia* L.) (4 види — *Archips podana*, *Archips rosana*, *Operophtera brumata* та *Hyphantria cunea*).

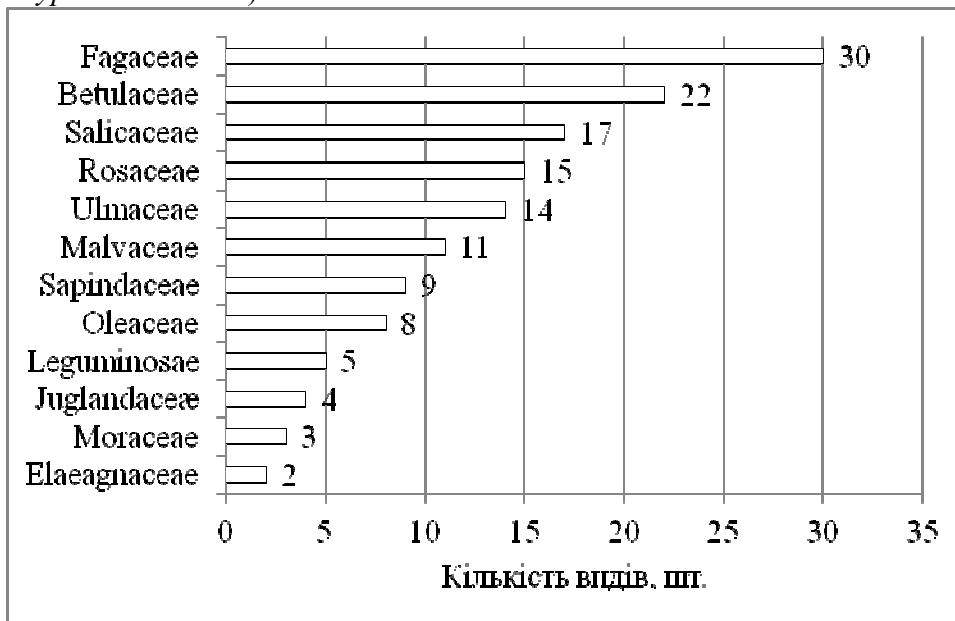

Рис. 2. Розподіл видів комах-листогризів за родинами кормових рослин

Серед виявлених видів листогризів лише на дубі траплялися 4 види — зелена дубова листовійка, палева листовійка, вогнівка-акробат та п'ядун-обдирало сірий (табл. 2). Останній вид не є монофагом, але надає перевагу дубу.

Листовійка *Syndemis musculana* та п'ядун *Ennomos quercinaria* живилася на дубі та березі. Листовійки *Pandemis corylana* та *Pandemis heparana* живилися на дубі та представниках родини Rosaceae, а перший вид — ще й на Betulaceae.

2. Принадність рослин з різних родин для живлення окремих видів лускокрилих листогризів

Види комах	Родини кормових рослин					
	Betu- laceae	Elaeag- naceae	Faga- ceae	Juglan- daceae	Legumi- nosae	Malva- ceae
<i>Acleris variegana</i>	+	+	+	-	-	-
<i>Aleimma loefflingiana</i>	-	-	+	-	-	-
<i>Archips crataegana</i>	-	-	+	-	-	-
<i>Archips podana</i>	+	-	+	+	+	+
<i>Archips rosana</i>	+	+	+	+	+	+
<i>Archips xylosteanus</i>	-	-	+	-	-	+
<i>Choristoneura diversana</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Choristoneura sorbiana</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Pandemis corylana</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Pandemis heparana</i>		-	+	-	-	-
<i>Ptycholoma lecheana</i>	+	-	+	-	-	+
<i>Syndemis musculana</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Tortrix viridana</i>	-	-	+	-	-	-
<i>Acrobasis consociella</i>	-	-	+	-	-	-
<i>Apocheima hispidaria</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Biston betularia</i>	+	-	+	-	+	+
<i>Biston strataria</i>	+	-	+	-	-	+
<i>Lycia hirtaria</i>	+	-	+	-	-	+
<i>Ennomos alniaria</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Ennomos autumnaria</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Ennomos quercinaria</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Agriopis marginaria</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Agriopis leucophaearia</i>		-	+	-	-	-
<i>Erannis defoliaria</i>	+	-	+	-	-	+
<i>Operophtera brumata</i>	+	-	+	+	+	+
<i>Cosmia trapezina</i>		-	+	-	-	+
<i>Malacosoma neustria</i>	+	-	+	-	-	-
<i>Euproctis chrysorrhoea</i>	+	-	+	-	-	+
<i>Lymantria dispar</i>	+	-	+	-	+	-
<i>Hyphantria cunea</i>	+	-	+	+	-	-
<i>Acleris variegana</i>	-	-	+	+	-	+
<i>Aleimma loefflingiana</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Archips crataegana</i>	-	+	+	+	+	+
<i>Archips podana</i>	+	-	+	+	-	-
<i>Archips rosana</i>	+	+	+	+	+	+
<i>Archips xylosteanus</i>	-	+	+	+	+	-
<i>Choristoneura diversana</i>	-	+	+	+	-	+
<i>Choristoneura sorbiana</i>	-	-	+	-	-	+
<i>Pandemis corylana</i>	-	-	+	-	-	-
<i>Pandemis heparana</i>	-	-	+	+	-	-
<i>Ptycholoma lecheana</i>	-	+	+	+	+	+
<i>Syndemis musculana</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Tortrix viridana</i>	-	-	-	-	-	-

Продовження таблиці 1

Види комах	Родини кормових рослин					
	Betu- laceae	Elaeag- naceae	Faga- ceae	Juglan- daceae	Legumi- nosae	Malva- ceae
<i>Apocheima hispidaria</i>	–	–	+	–	–	+
<i>Biston betularia</i>	–	+	–	+	–	+
<i>Biston strataria</i>	–	–	–	+	–	–
<i>Lycia hirtaria</i>	–	–	–	+	–	+
<i>Ennomos alniaria</i>	–	–	–	+	–	–
<i>Ennomos autumnaria</i>	–	–	–	–	–	+
<i>Ennomos quercinaria</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Agriopis marginaria</i>	–	–	–	+	–	–
<i>Agriopis leucophaearia</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Erannis defoliaria</i>	–	–	+	–	–	–
<i>Operophtera brumata</i>	–	+	+	+	+	+
<i>Cosmia trapezina</i>	–	–	–	–	+	–
<i>Malacosoma neustria</i>	–	–	+	+	+	+
<i>Euproctis chryorrhoea</i>	–	–	+	+	–	+
<i>Lymantria dispar</i>	–	+	–	+	+	+
<i>Hyphantria cunea</i>	+	–	–	–	+	–

На рослинах шести представлених родин кормових рослин жилилися *Acleris variegana*, *Archips crataegana*, *Archips xylosteanus*, *Choristoneura diversana*, *Malacosoma neustria* та *Euproctis chryorrhoea*. На рослинах із 7 родин рослин жилилися *Biston betularia* та *Lymantria dispar*, на восьми родин — *Archips podana* та *Ptycholoma lecheana*, на десяти — *Operophtera brumata* і на 12 — *Archips rosana*.

Зокрема, *Archips rosana* було виявлено на дубі звичайному (*Quercus robur* L.), ясені звичайному (*Fraxinus excelsior* L.), липі дрібнолистій (*Tilia cordata* Mill.), вільсі клейкій (*Alnus glutinosa* L.), робінії (*Robinia pseudoacacia* L.), карагані (*Caragana arborescens* L.), горіху волоському (*Juglans regia* L.), маслинці сріблястій (*Elaeagnus argentea* Pursh.), березі повислій (*Betula pendula* Roth), ільмових (Ulmaceae), шовковиці (*Morus* L.), черемусі (*Prunus padus* L.), глоді (*Crataegus oxyacantha* L.), різних видах кленів (*Acer* sp.) і тополь (*Populus* sp.).

Загалом абсолютна більшість виявлених видів лускокрилих листогризів є поліфагами, і факт виявлення їх не на всіх обстежених видах рослин пов'язаний із невисокою чисельністю комах у роки наших досліджень.

У позахисних лісових смугах Харківської та Полтавської областей визначено 30 видів комах-листогризів комах із семи родин ряду Лускокрилі (Lepidoptera). Домінували листовійки (Tortricidae) та п'ядуни (Geometridae) (13 та 11 видів).

Види комах із поширеність понад 10 % становили 13 % від усіх виявлених видів, із поширеністю від 3,5 до 8,5 % — 17 % від усіх виявлених видів. Поширеність решти 21 виду становила менше 1 %. Поодинокі траплялися (поширеність — 0,01 %) види, які понад 30 років тому були масовими, зокрема непарний шовкопряд, золотогуз, кільчастий шовкопряд, зелена дубова листовійка, а також монофаги дуба — палева листовійка та вогнівка-акробат.

Комахи-листогризи жилилися листям дерев і чагарників 19 родів 12 родин. На дубі жилилися всі 30 виявлених видів комах, на рослинах родини Betulaceae — 22 види, на рослинах родини Salicaceae — 17 видів комах.

Лише на дубі траплялися 4 види — зелена дубова листовійка, палева листовійка, вогнівка-акробат та п'ядун-обдирало сірий. Найменша кількість видів комах-листогризів живилася на маслинці вузьколистій, шовковиці та горіху волоському.

Бібліографічний список: 1. Атраментова Л. А. Статистические методы в биологии / Л. А. Атраментова, О. В. Утевская. — Горловка, 2008. — 148 с. 2. Байдик Г. В. Комахи-шкідники листя дуба у полежахисних лісових смугах ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва / Г. В. Байдик, Ж. І. Бережненко // Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія «Фітопатологія та ентомологія». 2013. — № 10. — С. 22–28. 3. Белила Б. Главные листогрызущие вредители дуба в полежахисных лесополосах в учхоза "Коммунист" / Б. Беллила, А. И. Мезенцев / IX з'їзд українського ентомолог. тов-ва: тез. доп. — Х., 1972. — С. 97–98. 4. Бережненко Ж. І. Методичні підходи до вивчення видового складу та ролі комах-листогризів у лісових смугах Харківщини / Ж. І. Бережненко // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч 80-річчю з дня заснування факультету захисту рослин ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (14 вересня 2012 р.). — Х.: ХНАУ, 2012. — С. 19–21. 5. Кузнецов В. И. Экологические связи листоверток (Lepidoptera, Tortricidae) с растительностью юга Дальнего Востока / В. И. Кузнецов // Доклады на XXI ежегодных чтениях памяти Н. А. Холодковского. — Л.: Наука, 1969. — С. 27–52. 6. Мешкова В. Л. Комахи-листогризи на ясені (*Fraxinus sp.*) у зелених насадженнях Харківщини / В. Л. Мешкова, К. В. Давиденко, Ж. І. Бережненко // Захист рослин у XXI ст.: проблеми та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук. конф. студ., аспірантів і молодих учених. — Х.: ХНАУ, 2013. — С. 71–74. 7. Мешкова В. Полежахисні лісові смуги. Мікроклімат і ентомофауна / В. Мешкова // Сільськогосподарська екологія: навч. посіб. для ВНЗ / За заг. ред. В. О. Головка, А. З. Злотіна, В. Л. Мешкової. — Х.: Еспада, 2009. — С. 227–235. 8. Покозий И. Т. Вредители молодого дуба лесных полос восточной части Харьковской области: автореф. дисс... канд. с.-х. наук / И. Т. Покозий. — Х.: ХСХИ, 1953. — 20 с.

Одержано редколегією 7.10.2014 р

Бережненко Ж. И. Трофические связи листогрызущих насекомых из отряда чешуекрылые (Lepidoptera) в полежахисных лесных полосах лівобережной Лесостепи Украины. В полежахисных лесных полосах Харьковской и Полтавской областей выявлено 30 видов листогрызущих насекомых из семи семейств отряда чешуекрылые (Lepidoptera). Доминировали листовертки (Tortricidae) и пяденицы (Geometridae) (13 и 11 видов). Насекомые с распространенностью свыше 10 % составляли 13 % от всех обнаруженных видов, с распространенностью от 3,5 до 8,5 % — 17 %. Распространенность остальных 21 видов составляла меньше 1 %. Одиночно встречались (распространенность — 0,01 %) виды, которые более 30 лет тому назад были массовыми, в частности, непарный шелкопряд, златогузка, кольчатый шелкопряд, зеленая дубовая листовертка, а также монофаги дуба — палева листовертка и огневка-акробат. Листогрызущие насекомые питались листьями деревьев и кустарников 19 родов 12 семейств. На дубе питались все 30 выявленных видов насекомых, на растениях семейства Betulaceae — 22 вида, на растениях семейства Salicaceae — 17 видов насекомых. Только на дубе встречались 4 вида — зеленая дубовая листовертка, палева листовертка, огневка-акробат и пяденица-обдирало серая. Наименьшее количество видов листогрызущих насекомых питалось на лохе узколистном, шовковице и орехе грецком. 8 назв.

Ключевые слова: полежахисные лесные полосы, листогрызущие насекомые, распространенность, трофические связи.

Berezhnenko Zh. I. Trophic relations of lepidopterous foliage browsing insects in the field protective forest belts of the Left-bank Forest Steppe of Ukraine. In the field protective forest belts of Kharkiv and Poltava regions, 30 species of foliage browsing insects were identified from 7 families of Lepidoptera. Tortricidae and Geometridae dominated (13 and 11 species). Insects with occurrence over 10 % made up 13 % from all species, with occurrence 3.5–8.5 % made up 17 % from all species. Occurrence of the rest 21 species was below 1 %. Occurrence 0.01 % was assessed for the species, which were dominant over 30 years ago, particularly *Lymantria dispar*, *Euproctis chrysorrhoea*, *Malacosoma neustria*, *Tortrix viridana*, as well as the monophags of *Quercus robur*: *Aleimma loefflingiana* and *Acrobasis consociella*. Foliage browsing insects consumed the foliage of trees and bushes of 19 genera of 12 families. All 30 species were found in oak, 22 species were found in Betulaceae and 17 species in Salicaceae. Four species (*Tortrix viridana*, *Aleimma loefflingiana*, *Acrobasis consociella* and *Agriopsis leucophaearia* were found only in oak. The least number of species was found in *Elaeagnus angustifolia*, *Morus sp.* and *Juglans regia*. 8 refs.

Key words: forest belts, foliage browsing insects, occurrence, trophic relations.

E-mail: z.berezhnenko@rambler.ru